

بررسی جنبه‌های چهارگانه رفتار اطلاعاتی اعضای هیأت علمی دانشگاه رازی در مواجهه با منابع اطلاعاتی پیوسته

فرامرز سهیلی*

فرخ‌لقاء ولی پور**

امین زارع***

دریافت: ۱۳۹۲/۱۱/۱۵

پذیرش: ۱۳۹۳/۰۵/۲۹

چکیده

هدف: هدف از این پژوهش بررسی جنبه‌های چهارگانه رفتار اطلاعاتی (نیاز اطلاعاتی، رفتار اطلاع‌یابی، رفتار اطلاع‌جویی و رفتار استفاده از اطلاعات) اعضای هیأت علمی دانشگاه رازی در مواجهه با منابع اطلاعاتی پیوسته است.

روش/ رویکرد پژوهش: روش تحقیق از نوع پیمایشی - تحلیلی است و داده‌ها از طریق پرسش‌نامه گردآوری شده است. جامعه‌ی آماری این پژوهش را کلیه اعضای هیأت علمی دانشگاه رازی تشکیل می‌دهند که تعداد آن‌ها در این پژوهش ۳۷۷ نفر بوده است.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد که مهم‌ترین موانع شکل‌گیری و بیان نیازهای اطلاعاتی اعضای هیأت علمی دانشگاه رازی به ترتیب عبارتند از: استفاده از کلمات و اصطلاحات متعارف در هنگام جستجوی اطلاعات، استفاده از کلمات عام در هنگام جستجوی اطلاعات و احساس سردرگمی، شک و تردید در مراحل اولیه‌ی جستجو و در مواجهه با ریزش کاذب اطلاعات. مهم‌ترین موانع رفتار اطلاع‌جویی اعضای هیأت علمی دانشگاه رازی به ترتیب عبارتند از: سرعت پایین و قطع و وصل شدن اینترنت، سردرگمی در انتخاب روش جستجوی اطلاعات و سردرگمی در تعیین منابع اطلاعاتی.

نتیجه‌گیری: نتایج آزمون فرضیه‌ها نشان داد که بین جنسیت و رفتار اطلاعاتی اعضای هیأت علمی تفاوت معنی‌داری وجود ندارد. همچنین میان مرتبه‌ی علمی از نظر جنبه‌های چهارگانه رفتار اطلاعاتی، تنها در یک جنبه "رفتار اطلاع‌یابی" و میان چهار گروه سنی، تنها در یک جنبه "رفتار اطلاع‌جویی" تفاوت معنی‌داری وجود دارد. نتایج همچنین نشان داد که بین میزان پاسخ‌گویی منابع اطلاعاتی پیوسته مورد اشتراک دانشگاه به نیازهای اطلاعاتی اعضای هیأت علمی و میزان رضایت اعضای هیأت علمی از این منابع رابطه مثبت و معنی‌داری برقرار است.

واژه‌های کلیدی: رفتار اطلاعاتی، رفتار اطلاع‌یابی، رفتار اطلاع‌جویی، نیاز اطلاعاتی، رفتار استفاده از اطلاعات.

* استادیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه پیام نور؛ fsohieli@gmail.com (نویسنده مسئول).

** کارشناسی ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه رازی؛ lagha8@yahoo.com

*** استادیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه رازی؛ aminzare55@gmail.com

مقدمه و بیان مسئله

دانش و اطلاعات عنصر پایه و زیر بنای فعالیت‌های علمی و پژوهشی است و بدون آن‌ها انجام فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی اثربخش نخواهد بود. رشد سریع تولیدات علمی از یک سو و پشرفت فناوری‌های اطلاعاتی از سوی دیگر جویندگان دانش را با حجم عظیمی از منابع اطلاعاتی مواجه ساخته است. همین امر سبب به‌کارگیری ابزارها و فنون جدید برای دسترسی به اطلاعات شده است. در این میان جستجو و گزینش منابع مناسب برای رفع نیازهای اطلاعاتی کاربران کاری بس دشوار است.

وجود شبکه‌های ارتباطی گسترده از جمله اینترنت، روش‌های جستجو و بازیابی اطلاعات را متحول ساخته و این امکان را فراهم نموده تا پژوهشگران بدون حضور فیزیکی در کتابخانه‌ها و مراکز اطلاعاتی و شخصاً با دسترسی به یک رایانه و خط اینترنت اقدام به رفع نیازهای اطلاعاتی خود از طریق پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته و سایر منابع اینترنتی نمایند. امروزه تقریباً کلیه اطلاعات معتبر علمی در قالب پایگاه‌های اطلاعاتی و از طریق شبکه جهانی اینترنت در اختیار کاربران قرار می‌گیرد (درزی، ۱۳۹۰). بنابراین به موازات افزایش تولیدات علمی در رشته‌های گوناگون و گسترش منابع اینترنتی نیاز افراد به اصول و مهارت‌های جستجو و بازیابی اطلاعات بیش از پیش احساس شده و بررسی رفتار اطلاعاتی کاربران در خصوص چگونگی استفاده از این منابع اطلاعاتی، در راستای شناسایی مشکلات و تحقق اهداف آنان امری ضروری محسوب می‌شود. قرن بیست و یک، قرن انفجار اطلاعات و حاکمیت اطلاعات از طریق فناوری‌ها بر جامعه‌ی بشری است. در این عصر کتابخانه‌ها با هجوم اطلاعات در اشکال مختلف و درخواست و انتظارات متفاوت مراجعان مواجه‌اند. مراجعانی که دیگر به‌صورت سنتی به کتابخانه‌ها مراجعه نخواهند کرد و برایشان قابل قبول هم نخواهد بود که اطلاعات را بالاجبار در مکانی به نام کتابخانه باید جستجو کرد، بلکه آنچه برای کاربران قرن بیست و یکمی مهم است دستیابی فوری و سریع به اطلاعات صحیح و روزآمد است (پشتونی‌زاده؛ منصوری، ۱۳۸۷). گسترش

سریع اینترنت از یک سو و ظهور و رشد منابع اطلاعاتی پیوسته از سوی دیگر دستیابی به حجم عظیمی از اطلاعات را امکان‌پذیر ساخته است. به‌منظور جستجو و بازیابی مؤثر اطلاعات در محیط‌های اطلاعاتی جدید، کاربران بایستی با اصول و مهارت‌های جستجوی اطلاعات آشنا بوده و از توانمندی‌های لازم در این زمینه برخوردار باشند. تنها در این صورت است که آنها می‌توانند به منابع مرتبط با نیاز خود دسترسی یابند و شکاف موجود در دانش خود را برطرف نمایند. در غیر این صورت انتخاب نامناسب منبع اطلاعاتی نه تنها نیاز آنان را مرتفع نمی‌سازد بلکه به سردرگمی آنان نیز منتهی می‌شود. از آنجا که با پیشرفت فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی و به‌کارگیری ابزارها و شیوه‌های نوین در جستجوی اطلاعات، نیازها و رفتار اطلاعاتی انسان نیز تغییر می‌کند؛ مطالعه در خصوص جنبه‌های مختلف رفتار اطلاعاتی همواره یکی از زمینه‌های پژوهشی مهم در حوزه‌ی کتابداری و اطلاع‌رسانی محسوب می‌شود که لازم است مرتباً به آن پرداخته شود.

ذکر این نکته در ابتدای بحث لازم است که رفتار اطلاعاتی یک واژه اعم می‌باشد که جنبه‌های دیگری همچون نیاز اطلاعاتی، رفتار اطلاع‌یابی، رفتار اطلاع‌جویی و رفتار استفاده از اطلاعات را شامل می‌شود (کریمی، ۱۳۹۰). بررسی رفتار اطلاعاتی کاربران در جوامع امروزی که به‌طور دائم در معرض تغییرات فناوری قرار دارند و همچنین پیوسته بر دامنه‌ی انتشارات و منابع اطلاعاتی آنها افزوده می‌شود، ضرورتی غیرقابل اجتناب و حیاتی است. امروزه رشد تصاعدی و اهمیت حیاتی اطلاعات، لزوم صرفه‌جویی در وقت و هزینه‌ی جستجوکنندگان، لزوم دستیابی سریع، جامع و مانع به اطلاعات خاص مورد نیاز، ازجمله مسائل مهمی است که اهمیت وجود فناوری‌های نوین اطلاع‌رسانی را نظیر پایگاه-های اطلاعاتی پیوسته نشان می‌دهد (حیاتی؛ حسن‌شاهی، ۱۳۸۷). روش پیوسته، قابل قبول‌ترین نوع استخراج اطلاعات روزآمد از منابع اطلاعاتی پویا به‌شمار می‌رود. این منابع در کمک به انجام تحقیقات جدید نقش مهمی را ایفا می‌کنند؛ زیرا به هنگام سازی آنها به‌طور مرتب و گاهی روزانه صورت

الکترونیکی تخصصی ذکر کرده‌اند. مهم‌ترین مشکل دانشجویان در استفاده از اینترنت و منابع الکترونیک، ترافیک شبکه و پایین بودن سرعت است.

نتایج پژوهش تلخابی (۱۳۸۸) نشان داد که مهم‌ترین اهداف جستجوی اطلاعات توسط اعضای هیأت علمی به ترتیب اهداف پژوهشی با ۲۲/۵ درصد، اهداف آموزشی با ۱۵/۶ درصد و روزآمد کردن اطلاعات تخصصی با ۱۳/۳ درصد می‌باشد. ترافیک شبکه و پایین بودن سرعت (۲۷/۵ درصد) از عمده مشکلات استفاده از اینترنت می‌باشد.

نتایج پژوهش مجیدی و رسولی (۱۳۸۸) نشان داد که تفاوت معنی‌داری بین اعضای هیأت علمی سه شاخه‌ی علوم انسانی، علوم پایه و فنی و مهندسی، از لحاظ توانایی و استفاده از خدمات پست الکترونیک وجود دارد. در این پژوهش بین وضعیت استفاده و مرتبه‌ی علمی رابطه‌ی مشاهده نشده است. کارهای پژوهشی و کسب اطلاعات روزآمد به‌عنوان مهم‌ترین اهداف توسط اعضای هیأت علمی سه شاخه برای استفاده از اینترنت بیان شده است.

نتایج پژوهش خلیلی (۱۳۸۹) نشان داد که مهم‌ترین هدف اعضای هیأت علمی از استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی انجام فعالیت‌های پژوهشی بوده است. همچنین نتایج نشان داد که بین میزان استفاده از پایگاه‌ها و مرتبه علمی اعضای هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی ارومیه تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

نتایج پژوهش کریمی (۱۳۹۰) نشان داد که اکثریت قریب به اتفاق دانشجویان، سرعت پایین شبکه‌ی اینترنت و قطع و وصل شدن آن را از موانع اصلی در دسترسی به اطلاعات مورد نیاز ذکر کردند. همچنین نتایج نشان داد که بین رفتار اطلاعاتی دانشجویان از لحاظ جنسیت و گروه‌های مختلف تحصیلی تفاوت معنی‌داری وجود نداشت. همچنین بین میزان پاسخگویی منابع اطلاعاتی پیوسته به نیازهای اطلاعاتی دانشجویان با میزان رضایت آنها از این منابع رابطه مثبت و معنی‌داری وجود داشت.

می‌گیرد (وب، ۱۹۹۶). لذا می‌توان گفت که در میان انواع گوناگون منابع اطلاعاتی، منابع اطلاعاتی پیوسته جایگاه ویژه‌ای دارند، بدین دلیل که امکان جستجو و دسترسی به اطلاعات را بدون محدودیت زمانی و مکانی برای کاربران فراهم می‌آورند. ضمن اینکه با وجود چنین منابعی سرعت و دقت در جستجو و بازیابی اطلاعات نیز افزایش یافته است.

از آنجا که اعضای هیأت علمی دانشگاه رازی برای انجام فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی خود، با توجه به مزایایی که ذکر شد، بر منابع اطلاعاتی پیوسته تأکید ویژه‌ای دارند؛ لزوم بررسی رفتار اطلاعاتی آنان در استفاده از منابع اطلاعاتی پیوسته به‌منظور شناسایی موانع و مشکلات آنها و برنامه‌ریزی جهت استفاده بهینه از این منابع، بیش از پیش احساس می‌شود. در این راستا پژوهش حاضر درصدد است تا به بررسی جنبه‌های چهارگانه‌ی رفتار اطلاعاتی اعضای هیأت علمی دانشگاه رازی در مواجهه با منابع اطلاعاتی پیوسته بپردازد؛ لذا پژوهش حاضر به دنبال یافتن پاسخ این سؤال است که: اعضای هیأت علمی دانشگاه رازی کرمانشاه در مواجهه با منابع اطلاعاتی پیوسته چگونه رفتار می‌کنند؟

پیشینه پژوهش

مطالعات متعددی در داخل و خارج از ایران در رابطه با رفتارهای اطلاعاتی صورت گرفته است که در ذیل به تعدادی از آنها اشاره می‌گردد.

نتایج پژوهش نصیرپور و حری (۱۳۸۳) نشان داد که بیشترین مشکل دانشجویان، نداشتن حساب بانکی در اینترنت می‌باشد. ۴۴/۴ درصد از دانشجویان مورد بررسی میزان رضایت خود را از نحوه‌ی ارائه‌ی خدمات اینترنت دانشگاه متوسط ارزیابی کرده‌اند و دلیل عدم رضایت آنها عمدتاً عدم دسترسی یا اشتراک دانشگاه با پایگاه‌های اطلاعاتی موضوعی مناسب بوده است.

نتایج پژوهش اسلامی (۱۳۸۶) نشان داد که دانشجویان مورد بررسی مهم‌ترین هدف را در استفاده از اینترنت و منابع الکترونیک، فعالیت‌های پژوهشی و مهم‌ترین دلیل راه، حجم زیاد اطلاعات و مهم‌ترین منبع مورد جستجو را مجلات

جمع‌بندی از پیشینه پژوهش

با مرور پیشینه‌های ذکر شده به روشنی می‌توان دریافت که اکثر مطالعات صورت گرفته در حوزه رفتار اطلاعاتی در داخل کشور به یک یا دو جنبه از این رفتار پرداخته‌اند و در خارج از کشور نیز پژوهش‌های اندکی در خصوص رفتار اطلاعاتی انجام گرفته است. همچنین مشخص شد که منابع اطلاعاتی پیوسته همچون اینترنت و پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته علی‌رغم وجود مشکلات فراوان مانند حجم وسیع اطلاعات موجود در اینترنت، ترافیک شبکه، کند بودن سرعت اینترنت برای کاوش اطلاعات و قطع و وصل شدن آن و مانند آن امروزه جای خود را، به ویژه در امر تحقیق، در کنار دیگر منابع اطلاعاتی باز کرده است؛ ضمن اینکه عواملی همچون دسترسی‌پذیری گسترده و راحتی استفاده از این منابع بر اهمیت و نقش آنان در پاسخگویی به نیازهای اطلاعاتی کاربران افزوده است.

پرسش‌های پژوهش

۱. اعضای هیأت علمی دانشگاه رازی نیازهای اطلاعاتی خود را چگونه بیان می‌کنند؟
۲. اعضای هیأت علمی دانشگاه رازی اطلاعات مورد نیاز خود را چگونه مکان‌یابی می‌کنند؟
۳. اعضای هیأت علمی دانشگاه رازی اطلاعات مورد نیاز خود را چگونه جستجو و بازیابی می‌کنند؟
۴. اعضای هیأت علمی دانشگاه رازی از اطلاعات بازیابی شده در چه مواردی استفاده می‌کنند؟
۵. منابع اطلاعاتی پیوسته موجود در دانشگاه رازی به چه میزان پاسخگوی نیازهای اطلاعاتی اعضای هیأت علمی این دانشگاه می‌باشد؟
۶. اعضای هیأت علمی دانشگاه رازی به چه میزان از منابع اطلاعاتی پیوسته موجود رضایت دارند و بیشترین میزان رضایت و کمترین میزان رضایت آنان مربوط به کدام ویژگی منابع اطلاعاتی پیوسته می‌باشد؟

نتایج پژوهش وای هی و جاکوبسون^۱ (۱۹۹۶) نشان داد که پاسخ‌دهندگان اینترنت را بسیار مفید ارزیابی کرده‌اند و آن را منبع مهمی برای تحقیق و تکالیف درسی خود می‌دانند.

نتایج پژوهش عاصمی (۲۰۰۵) نشان داد که پاسخ‌دهندگان به میزان زیاد و به شیوه‌های مختلفی از اینترنت استفاده می‌کنند و خدمات اینترنت به‌طور معمول برای تحقیق استفاده می‌شود. همچنین مشاهده شد که موتورهای جستجوی google و yahoo به‌طور گسترده در مقایسه با دیگر موتورهای جستجو مورد استفاده قرار می‌گیرند.

نتایج پژوهش گریفیث و بروفی^۲ (۲۰۰۵) نشان داد که ۴۵ درصد از دانشجویان از گوگل به‌عنوان نخستین درگاه جهت مکان‌یابی اطلاعات استفاده می‌کنند و تنها ده درصد از نمونه‌ی پژوهش از فهرست کتابخانه‌ی دانشگاه بدین منظور استفاده می‌کنند.

نتایج عاصمی و ریاحی‌نیا^۳ (۲۰۰۷) نشان داد که ۸۷ درصد از پاسخ‌دهندگان احساس می‌کنند که پایگاه‌های اطلاعاتی در دسترس نیازهای اطلاعاتی آنان را رفع می‌نماید. یافته‌های آنها نشان می‌دهد که هنگامی که کاربر از وجود یک منبع آگاه است این امر به استفاده‌ی بیشتر از آن منبع منجر می‌شود.

نتایج پژوهش‌های وزوسی^۳ (۲۰۰۹) و چودری و الساقیر^۴ (۲۰۱۱) نشان داد که اینترنت به‌عنوان یکی از سودمندترین منابع اطلاعاتی مورد استفاده کاربران می‌باشد.

نتایج پژوهش بوساوا^۵ و همکاران (۲۰۱۲) نشان داد که از دیدگاه والدین، اسباب بازی‌ها رایج‌ترین وسیله‌ی به‌دست آوردن اطلاعات برای کودکان می‌باشند.

نتایج پژوهش لپتوسکا^۶ (۲۰۱۳) نشان داد که مسافران فرانسوی نسبت به مسافران آمریکایی بسیار کم‌تر از رسانه‌های الکترونیکی استفاده می‌کنند.

1. Wie He and Jacobson
2. Griffiths and Brophy
3. Vezosi
4. Chaudhry and Al-Sagheer
5. Buresova
6. Lopatovska

فرضیه‌های پژوهش

۱. بین رفتار اطلاعاتی اعضای هیأت علمی دانشگاه رازی با توجه به متغیرهای سن، جنسیت، مرتبه علمی و دانشکده تفاوت معنی‌داری وجود دارد.
۲. بین میزان رضایت اعضای هیأت علمی دانشگاه رازی از منابع اطلاعاتی پیوسته با میزان پاسخگویی این منابع به نیازهای اطلاعاتی آنان رابطه معنی‌داری وجود دارد.

روش‌شناسی پژوهش

روش پژوهش حاضر پیمایشی-تحلیلی است و برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه استفاده گردیده است. جهت طراحی این پرسشنامه از پرسشنامه پایان‌نامه‌ی کریمی (۱۳۹۰) استفاده شده است که پس از هنجاریابی و حذف و اضافه نمودن گویه‌های دیگر به این پرسشنامه، پرسشنامه نهایی به‌دست آمد. روایی این پرسشنامه به شیوه‌ی روایی صوری و محتوایی، با نظرخواهی از اساتید و صاحب‌نظران تأمین شد و جهت سنجش پایایی آن از روش آلفای کرونباخ استفاده گردید که مقدار آن در این پژوهش ۰/۸۹۸ می‌باشد که نشان‌دهنده‌ی پایایی نسبتاً بالای پرسشنامه است. جامعه آماری این پژوهش را کلیه اعضای هیأت علمی دانشگاه رازی تشکیل می‌دهد که تعداد آنها طبق آمار اخذ شده از کارگزینی هیأت علمی دانشگاه در بهمن ماه ۱۳۹۱، ۳۷۷ نفر بوده است. در

پژوهش حاضر جهت نمونه‌گیری از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌بندی شده استفاده شده است. از تعداد ۲۲۰ پرسشنامه توزیع شده تعداد ۲۰۴ پرسشنامه عودت گردید. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از نسخه ۱۷ نرم‌افزار SPSS استفاده شده است. برای پاسخگویی به سؤالات پرسشنامه از روش‌های آمار توصیفی مانند فراوانی، درصد، درصد تجمعی و جهت آزمون فرضیه‌ها از آزمون‌های من-وایت‌نی و تحلیل واریانس یک راهه و جهت سنجش رابطه همبستگی بین متغیرها از ضریب همبستگی رتبه‌ای اسپیرمن استفاده گردیده است.

تجزیه و تحلیل داده‌ها

پرسش اول: اعضای هیأت علمی نیازهای اطلاعاتی خود را چگونه بیان می‌کنند؟ برای پاسخ‌گویی به این پرسش عوامل مؤثر مورد مطالعه قرار گرفت که این عوامل شامل سه گروه می‌باشند؛ گروه اول عوامل به وجود آورنده نیازهای اطلاعاتی، گروه دوم موانع شکل‌گیری و بیان نیازهای اطلاعاتی و سوم عوامل مؤثر بر شکل‌گیری و بیان نیازهای اطلاعاتی اعضای هیأت علمی دانشگاه رازی را مورد بررسی قرار می‌دهند که در ادامه به بررسی هر یک از این عوامل پرداخته می‌شود.

جدول ۱. توزیع فراوانی و درصد پاسخ‌گویان برحسب عوامل به وجود آورنده نیازهای اطلاعاتی

خیلی کم		کم		تا حدودی		زیاد		خیلی زیاد		مقادیر
درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	
۰	۰	۰/۵	۱	۴/۹	۱۰	۴۲/۶	۸۷	۵۲	۱۰۶	عوامل به وجود آورنده‌ی نیازهای اطلاعاتی
۰/۵	۱	۲/۵	۵	۱۱/۸	۲۴	۴۹/۵	۱۰۱	۳۵/۸	۷۳	انجام فعالیت‌های پژوهشی
۰/۵	۱	۱/۵	۳	۶/۹	۱۴	۴۴/۶	۹۱	۴۶/۶	۹۵	ارتقای کیفیت آموزش و تدریس
۳/۴	۷	۹/۳	۱۹	۲۱/۱	۴۳	۳۹/۷	۸۱	۲۶/۵	۵۴	روزآمد کردن اطلاعات تخصصی
										موقعیت شغلی و تحصیلی

- ۱- یافته‌های جدول ۱ حاکی از آن است که مهم‌ترین عوامل بوجود آورنده‌ی نیازهای اطلاعاتی اعضای هیأت علمی دانشگاه رازی به ترتیب اهمیت عبارتند از: ۱- انجام فعالیت-
- ۲- روزآمد کردن اطلاعات تخصصی؛
- ۳- ارتقای کیفیت آموزش و تدریس و در مرحله آخر
- ۴- موقعیت شغلی و تحصیلی.

۱- انجام فعالیت- ۲- روزآمد کردن اطلاعات تخصصی؛ ۳- ارتقای کیفیت آموزش و تدریس و در مرحله آخر ۴- موقعیت شغلی و تحصیلی.

جدول ۲. توزیع فراوانی و درصد پاسخ‌گویان برحسب موانع شکل‌گیری و بیان نیازهای اطلاعاتی

خیلی کم		کم		تا حدودی		زیاد		خیلی زیاد		مقادیر	موانع شکل‌گیری و بیان نیازهای اطلاعاتی
درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد		
۱۱/۸	۲۴	۳۰/۴	۶۲	۴۴/۶	۹۱	۱۱/۸	۲۴	۱/۵	۳		احساس سردرگمی در مراحل اولیه جستجو
۹/۳	۱۹	۲۹/۴	۶۰	۳۸/۲	۷۸	۲۱/۱	۴۳	۲	۴		استفاده از کلمات عام
۲/۵	۵	۷/۴	۱۵	۲۶/۵	۵۴	۵۰/۵	۱۰۳	۱۳/۲	۲۷		استفاده از اصطلاحات متعارف

جستجوی اطلاعات ۲- استفاده از کلمات عام در هنگام جستجوی اطلاعات؛ و ۳- احساس سردرگمی، شک و تردید در مراحل اولیه جستجو و در مواجهه با ریزش کاذب اطلاعات.

بنابراین چنانچه از اطلاعات جدول ۲ استنباط می‌شود مهم‌ترین موانع شکل‌گیری و بیان نیازهای اطلاعاتی اعضای هیأت علمی دانشگاه رازی به ترتیب اهمیت عبارتند از ۱- استفاده از کلمات و اصطلاحات متعارف در هنگام

جدول ۳. توزیع فراوانی و درصد پاسخ‌گویان برحسب عوامل مؤثر بر شکل‌گیری و بیان نیازهای اطلاعاتی

خیلی کم		کم		تا حدودی		زیاد		خیلی زیاد		مقادیر	عوامل مؤثر بر شکل‌گیری و بیان نیازهای اطلاعاتی
درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد		
۳/۴	۷	۳/۴	۷	۲۲/۵	۴۶	۵۲/۵	۱۰۷	۱۸/۱	۳۷		آشنایی با منابع اطلاعاتی پیوسته
۶/۴	۱۳	۱۴/۲	۲۹	۳۲/۸	۶۷	۳۳/۸	۶۹	۱۲/۷	۲۶		آشنایی با منابع اطلاعاتی پیوسته مورد اشتراک دانشگاه
۰	۰	۱/۵	۳	۱۸/۶	۳۸	۵۲/۵	۱۰۷	۲۷/۵	۵۶		اطمینان از چگونگی شروع نحوه‌ی جستجوی اطلاعات

(به‌طور کلی)؛ و ۳- آشنایی با منابع اطلاعاتی پیوسته مورد اشتراک دانشگاه. پرسش دوم: اعضای هیأت علمی اطلاعات مورد نیاز خود را چگونه مکان‌یابی می‌کنند؟

بنابراین چنانچه از اطلاعات جدول ۳ استنباط می‌شود عوامل مؤثر بر شکل‌گیری نیازهای اطلاعاتی به ترتیب اولویت عبارتند از ۱- احساس اطمینان از چگونگی شروع نحوه‌ی جستجوی اطلاعات؛ ۲- آشنایی با منابع اطلاعاتی پیوسته

جدول ۴. توزیع فراوانی و درصد پاسخ‌گویان برحسب مکان‌یابی اطلاعات مورد نیاز

خیلی کم		کم		تا حدودی		زیاد		خیلی زیاد		مقادیر	محل دسترسی به اطلاعات
درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد		
۰	۰	۱	۲	۷/۴	۱۵	۲۷	۵۵	۶۴/۷	۱۳۲		اینترنت
۹/۸	۲۰	۲۰/۱	۴۱	۴۱/۷	۸۵	۲۱/۱	۴۳	۷/۴	۱۵		منابع اطلاعاتی مورد اشتراک دانشگاه
۳/۹	۸	۱۲/۷	۲۶	۲۸/۴	۵۸	۴۰/۲	۸۲	۱۴/۷	۳۰		منابع اطلاعاتی غیرمستترک دانشگاه

پیوسته غیرمستترک دانشگاه و سپس منابع اطلاعاتی پیوسته مورد اشتراک دانشگاه استفاده می‌کنند. پرسش سوم: اعضای هیأت علمی اطلاعات مورد نیاز خود را چگونه جستجو و بازیابی می‌کنند؟ برای پاسخ‌گویی

چنانچه از اطلاعات جدول ۴ استنباط می‌شود اعضای هیأت علمی در مکان‌یابی اطلاعات مورد نیاز خود از منابع اطلاعاتی پیوسته به ترتیب اولویت از اینترنت، منابع اطلاعاتی

جویی و گروه چهارم شامل موانع رفتار اطلاع‌جویی اعضای هیأت علمی دانشگاه رازی می‌باشند که در ادامه به بررسی هر یک از این عوامل و موانع پرداخته می‌شود.

به این پرسش عوامل مؤثر مورد مطالعه قرار گرفت که این عوامل شامل چهار گروه می‌باشند؛ گروه اول شامل عوامل به وجود آورنده رفتار اطلاع‌یابی، گروه دوم شامل عوامل مؤثر بر رفتار اطلاع‌یابی، گروه سوم شامل عوامل مؤثر بر رفتار اطلاع-

جدول ۵. توزیع فراوانی و درصد پاسخ‌گویان برحسب عوامل به وجود آورنده رفتار اطلاع‌یابی

خیلی کم		کم		تا حدودی		زیاد		خیلی زیاد		مقادیر
درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	
۲/۵	۵	۲	۴	۱۵/۲	۳۱	۵۷/۸	۱۱۸	۲۲/۵	۴۶	عوامل به وجود آورنده رفتار اطلاع‌یابی
۱	۲	۱	۲	۹/۸	۲۰	۵۹/۸	۱۲۲	۲۸/۴	۵۸	راهنمایی در تدوین پایان‌نامه‌ها
۱	۲	۲/۵	۵	۱۸/۶	۳۸	۵۵/۴	۱۱۳	۲۲/۵	۴۶	انجام گزارش‌ها و طرح‌های پژوهشی
۱	۲	۲/۵	۵	۱۸/۶	۳۸	۵۵/۴	۱۱۳	۲۲/۵	۴۶	شرکت در همایش‌ها، کنفرانس‌ها و...

و طرح‌های پژوهشی؛ ۲- راهنمایی در تدوین پایان‌نامه‌های دانشجویان؛ ۳- شرکت در همایش‌ها، کنفرانس‌ها و سمینارها.

چنانچه از اطلاعات جدول ۵ استنباط می‌شود مهم‌ترین عوامل به وجود آورنده رفتار اطلاع‌یابی اعضای هیأت علمی دانشگاه رازی به ترتیب عبارتند از: ۱- انجام گزارش‌ها

جدول ۶. توزیع فراوانی و درصد پاسخ‌گویان برحسب عوامل مؤثر بر رفتار اطلاع‌یابی

خیلی کم		کم		تا حدودی		زیاد		خیلی زیاد		مقادیر
درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	
۰	۰	۲	۴	۱۸/۶	۳۸	۶۰/۳	۱۲۳	۱۹/۱	۳۹	عوامل مؤثر بر رفتار اطلاع‌یابی
۰	۰	۱	۲	۱۵/۷	۳۲	۵۶/۴	۱۱۵	۲۷	۵۵	اطمینان در انتخاب نتایج مرتبط
۰	۰	۰	۰	۱۱/۸	۲۴	۴۵/۱	۹۲	۴۳/۱	۸۸	آشنایی با جستجوی تخصصی
۰	۰	۰	۰	۱۱/۸	۲۴	۴۵/۱	۹۲	۴۳/۱	۸۸	میزان آشنایی با زبان انگلیسی

میان یافته‌های به‌دست آمده؛ از دیگر عوامل مؤثر بر رفتار اطلاع‌یابی می‌توان به آشنایی با نحوه جستجو و بازیابی اطلاعات در منابع اطلاعاتی پیوسته و میزان تسلط بر مهارت‌های تخصصی جستجو و بازیابی اطلاعات اشاره نمود.

چنانچه از اطلاعات جدول ۸ استنباط می‌شود عوامل مؤثر بر رفتار اطلاع‌یابی اعضای هیأت علمی دانشگاه رازی به ترتیب عبارتند از: ۱- میزان آشنایی با زبان انگلیسی؛ ۲- میزان آشنایی با جستجوی تخصصی در پایگاه‌های اطلاعاتی و موتورهای جستجو؛ ۳- اطمینان در انتخاب نتایج مرتبط از

جدول ۷. توزیع فراوانی و درصد پاسخ‌گویان برحسب عوامل مؤثر بر رفتار اطلاع‌جویی

خیلی کم		کم		تا حدودی		زیاد		خیلی زیاد		مقادیر
درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	
۰	۰	۰/۵	۱	۱۴/۲	۲۹	۵۷/۸	۱۱۸	۲۷/۵	۵۶	عوامل مؤثر بر رفتار اطلاع‌جویی
۰	۰	۱/۵	۳	۱۶/۷	۳۴	۶۲/۷	۱۲۸	۱۹/۱	۳۹	میزان توانایی و مهارت در استفاده از رایانه
۰	۰	۰/۵	۱	۱۱/۳	۲۳	۵۶/۹	۱۱۶	۳۱/۴	۶۴	افزایش میزان اعتماد به نفس هم‌زمان با افزایش آگاهی درباره موضوع
۰	۰	۰/۵	۱	۱۱/۳	۲۳	۵۶/۹	۱۱۶	۳۱/۴	۶۴	افزایش میزان علاقه به موضوع تحقیق با یافتن موضوع خاص‌تر

جویی می‌توان به قضاوت در خصوص میزان ربط منابع بازیابی شده، آموزش شیوه جستجو و استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته، آموزش شیوه جستجو در موتورهای جستجوی عمومی (گوگل، یاهو و مانند آن)، دسترسی به شبکه اینترنت از طریق دانشکده، استفاده از عملگرهای جستجوی پیشرفته و امکانات سخت افزاری و نرم‌افزاری دانشکده‌ها اشاره نمود.

چنانچه از اطلاعات جدول ۷ استنباط می‌شود مهم‌ترین عوامل مؤثر بر رفتار اطلاع‌جویی اعضای هیأت علمی دانشگاه رازی به ترتیب عبارتند از: ۱- افزایش میزان علاقه به موضوع تحقیق با یافتن موضوع خاص‌تر؛ ۲- میزان توانایی و مهارت در استفاده از رایانه جهت تأمین نیازهای اطلاعاتی؛ ۳- افزایش میزان اعتماد به نفس هم‌زمان با افزایش آگاهی درباره موضوع مورد نظر. از دیگر عوامل مؤثر بر رفتار اطلاع-

جدول ۸. توزیع فراوانی و درصد پاسخ‌گویان برحسب موانع رفتار اطلاع‌جویی

خیلی کم		کم		تا حدودی		زیاد		خیلی زیاد		مقادیر
درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	
۱۴/۷	۳۰	۴۸	۹۸	۲۹/۹	۶۱	۵/۹	۱۲	۱/۵	۳	موانع رفتار اطلاع‌جویی
۱۸/۱	۳۷	۵۱/۵	۱۰۵	۲۷	۵۵	۲/۹	۶	۰/۵	۱	سردرگمی در انتخاب روش جستجوی اطلاعات
۰/۵	۱	۲/۹	۶	۱۵/۷	۳۲	۲۵	۵۱	۵۵/۹	۱۱۴	سردرگمی در تعیین منابع اطلاعاتی
										سرعت پایین و قطع و وصل شدن اینترنت

(ساده، پیشرفته و...)؛ و ۳- سردرگمی در تعیین منابع اطلاعاتی.

پرسش چهارم: اعضای هیأت علمی از اطلاعات گردآوری شده در چه مواردی استفاده می‌کنند؟

چنانچه از اطلاعات جدول ۸ استنباط می‌شود مهم‌ترین موانع رفتار اطلاع‌جویی اعضای هیأت علمی دانشگاه رازی به ترتیب عبارتند از: ۱- سرعت پایین و قطع و وصل شدن اینترنت؛ ۲- سردرگمی در انتخاب روش جستجوی اطلاعات

جدول ۹. توزیع فراوانی و درصد پاسخ‌گویان برحسب موارد استفاده از اطلاعات گردآوری شده

خیلی کم		کم		تا حدودی		زیاد		خیلی زیاد		مقادیر
درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	
۰	۰	۲	۴	۱۰/۸	۲۲	۳۹/۷	۸۱	۴۷/۵	۹۷	موارد استفاده از اطلاعات
۰/۵	۱	۶/۴	۱۳	۲۷/۹	۵۷	۴۷/۱	۹۶	۱۸/۱	۳۷	انجام فعالیت‌های پژوهشی
۲	۴	۴/۹	۱۰	۲۳/۵	۴۸	۵۱	۱۰۴	۱۸/۶	۳۸	تدریس در کلاس و امور آموزشی
۲/۵	۵	۲۰/۱	۴۱	۳۸/۲	۷۸	۳۲/۸	۶۷	۶/۴	۱۳	شرکت در همایش‌ها، سمینارها و...
										استفاده از اطلاعات در سایر موارد

۴- استفاده از اطلاعات در سایر موارد مانند تفریح و سرگرمی، سلامت، اطلاعات رایانه‌ای، ورزش و مانند آن.

پرسش پنجم: منابع اطلاعاتی پیوسته مورد اشتراک دانشگاه رازی به چه میزان پاسخگوی نیازهای اطلاعاتی اعضای هیأت علمی این دانشگاه می‌باشد؟

چنانچه از اطلاعات جدول استنباط می‌شود اعضای هیأت علمی از اطلاعات گردآوری شده به ترتیب اهمیت در موارد ذیل استفاده می‌کنند: ۱- انجام فعالیت‌های پژوهشی (نوشتن مقاله، تألیف و ترجمه)؛ ۲- شرکت در همایش‌ها، کارگاه‌ها و سمینارها؛ ۳- تدریس در کلاس و امور آموزشی؛

جدول ۱۰. توزیع فراوانی و درصد پاسخ‌گویان برحسب میزان استفاده و رفع نیازهای اطلاعاتی از طریق منابع اطلاعاتی پیوسته مورد اشتراک دانشگاه

مقادیر		خیلی زیاد		زیاد		تا حدودی		کم		خیلی کم	
تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
میزان استفاده و میزان رفع نیازهای اطلاعاتی											
میزان استفاده از منابع اطلاعاتی پیوسته مورد اشتراک دانشگاه											
۴۸	۲۳/۵	۶۹	۳۳/۸	۳۷	۱۸/۱	۲۷	۱۳/۲	۲۳	۱۱/۳		
میزان رفع نیازهای اطلاعاتی از طریق منابع اطلاعاتی پیوسته مورد اشتراک دانشگاه											
۱۵	۷/۴	۲۳	۱۱/۱	۸۵	۴۱/۷	۴۱	۲۰/۱	۲۰	۹/۸		

آنها را رفع نماید؛ همچنین تعداد ۴۳ نفر معادل ۲۱/۱ درصد زیاد، ۸۵ نفر معادل ۴۱/۷ درصد تا حدودی، ۴۱ نفر معادل ۲۰/۱ درصد کم و ۲۰ نفر معادل ۹/۸ درصد نقش منابع اطلاعاتی پیوسته را در رفع نیازهای اطلاعاتی خود خیلی کم ارزیابی نموده‌اند.

پرسش ششم: اعضای هیأت علمی دانشگاه رازی به چه میزان از منابع اطلاعاتی پیوسته موجود رضایت دارند و بیشترین میزان رضایت و کمترین میزان رضایت آنان مربوط به کدام ویژگی منابع اطلاعاتی پیوسته می‌باشد؟

براساس داده‌های جدول ۱۰ تعداد ۴۸ نفر معادل ۲۳/۵ درصد از اعضای هیأت علمی دانشگاه رازی خیلی زیاد از منابع اطلاعاتی پیوسته مورد اشتراک دانشگاه استفاده می‌کنند؛ همچنین تعداد ۶۹ نفر معادل ۳۳/۸ درصد زیاد، ۳۷ نفر معادل ۱۸/۱ درصد تا حدودی، ۲۷ نفر معادل ۱۳/۲ درصد کم و ۲۳ نفر معادل ۱۱/۳ درصد خیلی کم از منابع اطلاعاتی پیوسته مورد اشتراک دانشگاه استفاده می‌کنند. براساس یافته‌های جدول فوق تعداد ۱۵ نفر از اعضای هیأت علمی معادل ۷/۴ درصد عنوان کرده‌اند که منابع اطلاعاتی پیوسته مورد اشتراک دانشگاه به میزان خیلی زیاد توانسته است نیازهای اطلاعاتی

جدول ۱۱. توزیع فراوانی و درصد پاسخ‌گویان برحسب میزان رضایت از منابع اطلاعاتی پیوسته

مقادیر		خیلی زیاد		زیاد		تا حدودی		کم		خیلی کم	
تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
میزان رضایت از منابع اطلاعاتی پیوسته موجود											
میزان رضایت از منابع اطلاعاتی پیوسته مورد اشتراک دانشگاه											
۳	۱/۵	۳۵	۱۷/۲	۸۰	۳۹/۲	۵۵	۲۷	۳۱	۱۵/۲		
میزان رضایت از منابع اطلاعاتی پیوسته غیرمشترک دانشگاه											
۲۱	۱۰/۳	۷۵	۳۶/۸	۶۸	۳۳/۳	۳۳	۱۶/۲	۷	۳/۴		

غیرمشترک دانشگاه رضایت بیشتری دارند.

چنانچه از اطلاعات جدول ۱۱ استنباط می‌شود اعضای هیأت علمی دانشگاه رازی از منابع اطلاعاتی پیوسته

جدول ۱۲. توزیع فراوانی و درصد پاسخ‌گویان برحسب میزان رضایت از ویژگی‌های منابع اطلاعاتی پیوسته مورد اشتراک دانشگاه

مقادیر		خیلی زیاد		زیاد		تا حدودی		کم		خیلی کم	
تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
ویژگی‌های منابع											
تعداد											
۶	۲/۹	۳۶	۱۷/۶	۷۷	۳۷/۷	۵۰	۲۴/۵	۳۵	۱۷/۲		
اطلاع‌رسانی											
۱	۰/۵	۴۲	۲۰/۶	۶۵	۳۱/۹	۶۰	۲۹/۴	۳۶	۱۷/۶		
میزان دسترسی											
۲	۱	۲۳	۱۱/۳	۷۲	۳۵/۳	۶۱	۲۹/۹	۴۶	۲۲/۵		
کیفیت منابع											
۲	۱	۴۵	۲۲/۱	۷۴	۳۶/۳	۵۲	۲۵/۵	۳۱	۱۵/۲		
دقت جستجو											
۷	۳/۴	۵۶	۲۷/۵	۸۱	۳۹/۷	۳۹	۱۹/۱	۲۱	۱۰/۳		
پوشش موضوعی و جامعیت											
۱	۰/۵	۴۱	۲۱/۱	۷۰	۳۴/۳	۵۵	۲۷	۳۷	۱۸/۱		
راحتی استفاده											
۶	۲/۹	۴۲	۲۰/۶	۸۲	۴۰/۲	۳۸	۱۸/۶	۳۶	۱۷/۶		
مقالات تمام متن											
۶	۲/۹	۳۶	۱۷/۶	۷۷	۳۷/۷	۵۰	۲۴/۵	۳۵	۱۷/۲		

آزمون فرضیه‌های پژوهش

فرضیه اول: بین رفتار اطلاعاتی اعضای هیأت علمی دانشگاه رازی با توجه به متغیرهای سن، جنسیت، مرتبه علمی و دانشکده تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

در خصوص تعیین تفاوت بین جنسیت و رفتار اطلاعاتی ذکر این نکته حایز اهمیت است که از آنجایی که با دو گروه مستقل (زن و مرد) سر و کار داریم و نمونه‌ها به‌طور تصادفی انتخاب شده‌اند، اما توزیع هر گروه نرمال (طبیعی) نیست (۲۸=زن و ۱۷۶=مرد) و تعداد گروه مردان بسیار بیشتر از گروه زنان می‌باشد؛ لذا در این پژوهش به جای آزمون t از آزمون ناپارامتری من- وایتنی استفاده می‌شود که در چنین مواقعی جایگزین مناسبی برای آزمون t می‌باشد. جدول ۱۳، نتایج آزمون من- وایتنی در خصوص بررسی تفاوت بین جنسیت و رفتار اطلاعاتی را نشان می‌دهد.

همان‌طور که داده‌های جدول فوق نشان می‌دهد میزان رضایت اعضای هیأت علمی دانشگاه رازی از ویژگی‌های منابع اطلاعاتی پیوسته مورد اشتراک دانشگاه به ترتیب اهمیت عبارت است از: ۱- دقت جستجو؛ ۲- راحتی استفاده؛ ۳- کیفیت منابع؛ ۴- پوشش موضوعی و مقالات تمام متن؛ ۵- اطلاع‌رسانی؛ ۶- تعداد و میزان دسترسی. بنابراین چنانچه از اطلاعات جدول ۱۲ استنباط می‌شود بیشترین میزان رضایت اعضای هیأت علمی از ویژگی‌های منابع اطلاعاتی پیوسته مورد اشتراک دانشگاه مربوط به دقت جستجو با فراوانی ۳۰/۹ درصد (خیلی زیاد و زیاد) و کمترین میزان رضایت مربوط به میزان دسترسی و تعداد این منابع هر یک با فراوانی ۱۲/۳ درصد (خیلی زیاد و زیاد) می‌باشد.

جدول ۱۳. نتایج آزمون من- وایتنی در خصوص بررسی تفاوت بین جنسیت و رفتار اطلاعاتی

جنبه‌های رفتار اطلاعاتی	جنسیت	تعداد آزمودنی‌ها	میانگین رتبه‌ای	مجموع رتبه‌ها	نتیجه‌ی آزمون
نیاز اطلاعاتی	زن	۲۸	۱۱۴/۸۹	۳۲۱۷/۰۰	من- وایتنی ۲۱۱۷/۰۰۰
	مرد	۱۷۶	۱۰۰/۵۳		ویلکاکسون ۱۷۶۹۳/۰۰۰
					Z -۱/۱۹۹
					sig ۰/۲۳۱
رفتار اطلاع‌یابی	زن	۲۸	۱۰۲/۲۳	۲۸۶۲/۵۰	من- وایتنی ۲۴۵۶/۵۰۰
	مرد	۱۷۶	۱۰۲/۵۴		ویلکاکسون ۲۸۶۲/۵۰۰
					Z -۰/۰۲۶
					sig ۰/۹۷۹
رفتار اطلاع‌جویی	زن	۲۸	۱۱۸/۷۹	۳۳۲۶/۰	من- وایتنی ۲۰۰۸/۰۰۰
	مرد	۱۷۶	۹۹/۹۱		ویلکاکسون ۱۷۵۸۴/۰۰۰
					Z -۱/۵۷۷
					sig ۰/۱۱۵
رفتار استفاده از اطلاعات	زن	۲۸	۱۰۵/۲۹	۲۹۴۸/۰۰	من- وایتنی ۲۳۸۶/۰۰۰
	مرد	۱۷۶	۱۰۲/۰۶		ویلکاکسون ۱۷۹۶۲/۰۰۰
					Z -۰/۲۷۰
					sig ۰/۸۸۷

معنی‌داری وجود ندارد. یعنی رفتار اطلاعاتی اعضای هیأت علمی در دو گروه مرد و زن با یکدیگر تفاوت معنی‌داری ندارند و رفتار اطلاعاتی در این پژوهش وابسته به متغیر جنسیت نمی‌باشد.

همان‌طور که یافته‌های جدول ۱۳ در خصوص نتایج اجرای آزمون دو نمونه‌ای من- وایتنی نشان می‌دهد و از آنجایی که کلیه اعداد بدست آمده در بخش معنی‌داری جدول بزرگتر از ۰/۰۵ می‌باشد پس نتیجه می‌گیریم که بین جنسیت و رفتار اطلاعاتی اعضای هیأت علمی دانشگاه رازی تفاوت

برای بررسی تفاوت بین جنبه‌های رفتار اطلاعاتی و متغیرهای سن، مرتبه علمی و دانشکده از آزمون تحلیل واریانس یک راهه استفاده گردید که نتایج آن در جدول‌های ذیل ارائه شده است.

جدول ۱۴. بررسی تفاوت بین جنبه‌های رفتار اطلاعاتی اعضای هیأت علمی دانشگاه رازی برحسب سن

Sig	F	جنبه‌های رفتار اطلاعاتی
۰/۴۱۳	۰/۹۵۹	نیاز اطلاعاتی
۰/۰۷۳	۲/۳۵۸	رفتار اطلاع‌یابی
۰/۰۱۷	۳/۴۹۵	رفتار اطلاع‌جویی
۰/۴۲۶	۰/۹۳۲	رفتار استفاده از اطلاعات

با توجه به مندرجات جدول ۱۴، چون معنی‌داری به‌دست آمده در قسمت رفتار اطلاع‌جویی کوچکتر از ۰/۰۵ است، پس نتیجه می‌گیریم که بین رفتار اطلاع‌جویی اعضای هیأت علمی دانشگاه رازی برحسب متغیر سن تفاوت معنی‌داری وجود دارد؛ اما بین سایر جنبه‌های رفتار اطلاعاتی برحسب متغیر سن تفاوت معنی‌دار نمی‌باشد.

جدول ۱۵. بررسی تفاوت بین جنبه‌های رفتار اطلاعاتی اعضای هیأت علمی دانشگاه رازی برحسب مرتبه علمی

Sig	F	جنبه‌های رفتار اطلاعاتی
۰/۲۰۴	۱/۵۴۴	نیاز اطلاعاتی
۰/۰۰۲	۵/۰۸۸	رفتار اطلاع‌یابی
۰/۴۲۲	۰/۹۴۱	رفتار اطلاع‌جویی
۰/۰۶۴	۲/۴۵۳	رفتار استفاده از اطلاعات

با توجه به مندرجات جدول ۱۵، چون معنی‌داری به‌دست آمده در قسمت رفتار اطلاع‌یابی کوچکتر از ۰/۰۵ است، پس نتیجه می‌گیریم که بین رفتار اطلاع‌یابی اعضای هیأت علمی دانشگاه رازی برحسب متغیر مرتبه علمی تفاوت معنی‌داری وجود دارد؛ اما بین سایر جنبه‌های رفتار اطلاعاتی برحسب متغیر مرتبه علمی تفاوت معنی‌دار نمی‌باشد.

جدول ۱۶. بررسی تفاوت بین جنبه‌های رفتار اطلاعاتی اعضای هیأت علمی دانشگاه رازی برحسب دانشکده

Sig	F	جنبه‌های رفتار اطلاعاتی
۰/۷۳۰	۰/۶۵۶	نیاز اطلاعاتی
۰/۴۵۱	۰/۹۸۳	رفتار اطلاع‌یابی
۰/۲۲۵	۱/۳۴۱	رفتار اطلاع‌جویی
۰/۲۸۲	۱/۲۳۳	رفتار استفاده از اطلاعات

با توجه به مندرجات جدول ۱۶، چون کلیه اعداد به‌دست آمده در بخش معنی‌داری جدول بزرگتر از ۰/۰۵ است، پس نتیجه می‌گیریم که بین رفتار اطلاعاتی اعضای هیأت علمی دانشگاه رازی برحسب متغیر دانشکده تفاوت معنی‌داری وجود ندارد. یعنی بین رفتار اطلاعاتی اعضای هیأت علمی دانشکده‌های مختلف دانشگاه رازی تفاوت معنی‌داری وجود ندارد و رفتار اطلاعاتی در این پژوهش وابسته به متغیر دانشکده نمی‌باشد.

۴-۲- فرضیه دوم: بین میزان رضایت اعضای هیأت علمی دانشگاه رازی از منابع اطلاعاتی پیوسته مورد اشتراک دانشگاه با میزان پاسخ‌گویی این منابع به نیازهای اطلاعاتی آنان رابطه معنی‌داری وجود دارد. جدول ۱۷ رابطه بین این دو متغیر را نشان می‌دهد.

جدول ۱۷. بررسی رابطه بین میزان رضایت اعضای هیأت علمی دانشگاه رازی از منابع اطلاعاتی پیوسته مورد اشتراک دانشگاه با میزان پاسخ‌گویی این منابع به

نیازهای اطلاعاتی آنان

متغیر مستقل: میزان پاسخ‌گویی منابع اطلاعاتی پیوسته مورد اشتراک دانشگاه به نیازهای اطلاعاتی اعضای هیأت علمی	ضریب همبستگی	سطح معنی‌داری
متغیر وابسته: میزان رضایت اعضای هیأت علمی از منابع اطلاعاتی پیوسته مورد اشتراک دانشگاه	۰/۷۰۵	٪۰/۰۱

مهم‌ترین هدف جستجوی اطلاعات توسط اعضای هیأت علمی را اهداف پژوهشی ذکر کرده است. اعضای هیأت علمی روزآمد کردن اطلاعات تخصصی را بعد از انجام کارهای پژوهشی از جمله عوامل به وجود آورنده نیازهای اطلاعاتی خود دانسته‌اند، این نتایج در راستای نتایج مجیدی و رسولی (۱۳۸۸) است، آنها در پژوهش خود نتیجه گرفتند که کارهای پژوهشی و کسب اطلاعات روزآمد مهم‌ترین اهداف اعضای هیأت علمی سه شاخه برای استفاده از اینترنت می‌باشد. به نظر می‌رسد با توجه به پیشرفت فناوری‌های اطلاعاتی از یک سو و پیشرفت روزافزون علوم مختلف از سوی دیگر، آگاهی از موضوعات جدید رشته‌ی تخصصی و افزودن بر دانش موضوعی سبب شده است تا روزآمد کردن اطلاعات تخصصی عامل مهمی در به وجود آمدن نیاز اطلاعاتی در اعضای هیأت علمی محسوب گردد. اعضای هیأت علمی ارتقای کیفیت آموزش و تدریس را به‌عنوان سومین عامل پیدایش نیاز به اطلاعات ذکر کرده‌اند. توجه به این مهم ضروری است که اگر چه اصلی‌ترین وظیفه اعضای هیأت علمی تدریس و آموزش دانشجویان است، اما با توجه به این مسئله که اعضای هیأت علمی قبلاً در این زمینه آموزش‌های لازم را دیده‌اند و دروس مورد نظر را گذرانده‌اند و از نظر علمی به سطح قابل قبولی رسیده‌اند لذا نسبت به دو مورد قبلی کم‌تر احساس نیاز به اطلاعات کرده و این مورد در زمینه پیدایش نیاز به اطلاعات رتبه سوم را به خود اختصاص داده است. در مرحله‌ی آخر اعضای هیأت علمی موقعیت و شرایط شغلی و تحصیلی خود را به‌عنوان آخرین عامل به وجود آورنده نیازهای اطلاعاتی ذکر کرده‌اند. از آنجایی که تعدادی از اساتید دانشگاه در کنار فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی خود به امور دیگری نیز اشتغال دارند مثلاً اساتید گروه روانشناسی

محاسبه‌ی ضریب همبستگی بین متغیر مستقل میزان پاسخ‌گویی منابع اطلاعاتی پیوسته مورد اشتراک دانشگاه به نیازهای اطلاعاتی اعضای هیأت علمی و متغیر وابسته‌ی میزان رضایت اعضای هیأت علمی از این منابع، از رابطه‌ی معنی‌دار این دو متغیر در سطح ٪۱ حکایت می‌کند. چنانچه از یافته‌های جدول فوق استنباط می‌شود بین میزان رضایت اعضای هیأت علمی از منابع اطلاعاتی پیوسته مورد اشتراک دانشگاه با میزان پاسخ‌گویی این منابع به نیازهای اطلاعاتی آنان رابطه مثبت و معنی‌داری برقرار است ($r=0/705$ و $P=0/01$).

بحث و نتیجه‌گیری

براساس یافته‌های تحقیق و تجزیه و تحلیل داده‌ها و اطلاعات جمع‌آوری شده، مهم‌ترین نتایج در مورد رفتار اطلاعاتی اعضای هیأت علمی دانشگاه رازی به ترتیب عبارت است از: - انجام فعالیت‌های پژوهشی، روزآمد کردن اطلاعات تخصصی، ارتقای کیفیت آموزش و تدریس و در مرحله آخر موقعیت و شرایط شغلی و تحصیلی. همان‌طور که ملاحظه می‌شود اصلی‌ترین عامل پیدایش نیاز به اطلاعات و مهم‌ترین انگیزه‌ی اعضای هیأت علمی از جستجوی اطلاعات انجام فعالیت‌های پژوهشی بوده است. با توجه به این اصل که یکی از عوامل اصلی در ارتقای اعضای هیأت علمی انجام فعالیت‌های پژوهشی همچون نوشتن مقاله، تألیف، ترجمه و مانند آن می‌باشد، لذا اعضای هیأت علمی بیشتر وقت خود را صرف انجام امور پژوهشی می‌نمایند و اکثریت آنان اولویت اول خود را در پیدایش نیاز به اطلاعات، انجام فعالیت‌های پژوهشی انتخاب کرده‌اند. اسلامی (۱۳۸۶) نیز مهم‌ترین هدف کاربران را در استفاده از اینترنت و منابع الکترونیک فعالیت‌های پژوهشی عنوان کرده است. تلخایی (۱۳۸۸) در بررسی رفتار اطلاع‌یابی اعضای هیأت علمی دانشگاه اراک در استفاده از اینترنت،

همچنین به نظر می‌رسد گاهی اوقات اعضای هیأت علمی به موضوع مورد نظر تسلط ندارند و از این رو به طرح کلی نیاز اطلاعاتی خود می‌پردازند. آخرین مانع از موانع شکل-گیری و بیان نیازهای اطلاعاتی احساس سردرگمی، شک و تردید در مراحل اولیه‌ی جستجو و در مواجهه با ریزش کاذب اطلاعات است. اطلاعات افزون‌تر همیشه موجب افزایش دانش و بالا رفتن قوه‌ی بصیرت نمی‌شود. همان-گونه که فقدان اطلاعات می‌تواند سبب بی‌ثباتی، بحران و اختلال شود، قرار گرفتن در معرض اطلاعات فراوان و پالایش نشده نیز مشکلات دیگری می‌آفریند که مهم‌ترین آنها سردرگمی در استفاده از اطلاعات و عجز در تصمیم‌گیری است (بابائی، ۱۳۸۶).

- عوامل مؤثر بر شکل‌گیری نیازهای اطلاعاتی اعضای هیأت علمی دانشگاه رازی به ترتیب اولویت عبارت بودند از: احساس اطمینان از چگونگی شروع نحوه‌ی جستجوی اطلاعات، آشنایی با منابع اطلاعاتی پیوسته و در مرحله آخر آشنایی با منابع اطلاعاتی پیوسته مورد اشتراک دانشگاه. به طوری که ملاحظه می‌شود در پژوهش حاضر اکثریت اعضای هیأت علمی عنوان کرده‌اند که به میزان زیادی از چگونگی شروع نحوه‌ی جستجوی اطلاعات اطمینان کامل دارند. چنانکه می‌دانیم بین باور یا احساس فرد درباره خود و تسلط فرد بر موقعیت‌های مختلف ارتباطی مستقیم وجود دارد. اگر کاربران احساس گمراهی و عدم اطمینان داشته باشند تمایل زیادی به کنترل احساسات و جستجوی مجدد پیدا می‌کنند (داورپناه، ۱۳۸۶)، این امر اگر چه سبب جستجوی مجدد می‌شود اما اگر به کرات تکرار شود نوعی بی‌ثباتی و تردید را پدید می‌آورد. به نظر می‌رسد اطمینان اعضای هیأت علمی از چگونگی شروع نحوه‌ی جستجوی اطلاعات و سودمندی برخی از شیوه‌های جستجوی اطلاعات برای آنها سبب شده است تا آنها معمولاً از یک شیوه به خصوص برای شروع جستجوی خود بهره گیرند مانند وارد کردن آدرس منبع در منوی آدرس و یا استفاده از برخی وب سایت‌های معتبر علمی. از دیگر عوامل مؤثر بر شکل‌گیری نیازهای

در خارج از دانشگاه و در ساعات غیراداری در مطب مشغول به کار می‌باشند و یا اساتید گروه کشاورزی و دامپزشکی در گل‌خانه‌ها، گاو‌داری‌ها، مؤسسات خصوصی و غیره مشغول به فعالیت می‌باشند و یا برخی از اساتید که مشغول به تحصیل هستند و موارد دیگری از این قبیل؛ این موقعیت خود باعث پیدایش نیازهای اطلاعاتی جدیدی برای آنها می‌شود. با توجه به اینکه این موقعیت تمامی اعضای هیأت علمی دانشگاه را درگیر نموده و تنها گروه-های خاصی را شامل می‌شود این عامل آخرین رتبه را در پیدایش نیازهای اطلاعاتی اعضای هیأت علمی به خود اختصاص داده است.

- از جمله موانع شکل‌گیری و بیان نیازهای اطلاعاتی اعضای هیأت علمی دانشگاه رازی به ترتیب عبارتند از: استفاده از کلمات و اصطلاحات متعارف در هنگام جستجوی اطلاعات، استفاده از کلمات عام در هنگام جستجوی اطلاعات و احساس سردرگمی، شک و تردید در مراحل اولیه‌ی جستجو و در مواجهه با ریزش کاذب اطلاعات. از آنجا که هر یک از اعضای هیأت علمی با یک‌سری از واژه‌ها و اصطلاحات متعارف در رشته تخصصی خود سر و کار دارد قطعاً یکی از ساده‌ترین شیوه‌های جستجوی اطلاعات استفاده از همان واژه‌ها و اصطلاحات متعارف است. به همین دلیل اکثریت اعضای هیأت علمی عنوان کرده‌اند که در جستجوی خود از کلمات و اصطلاحات متعارف استفاده می‌کنند. استفاده از راهنماهای موضوعی که در آن موضوعات به صورت سلسله مراتبی و از کل به جزء دنبال می‌شود می‌تواند تا حدود زیادی به حل این مشکل کمک کند. مشکل دیگری که پس از استفاده از کلمات و اصطلاحات متعارف در هنگام جستجوی اطلاعات دارای اهمیت است، استفاده از کلمات عام می‌باشد. این استفاده می‌تواند دلایل بسیاری داشته باشد مانند عدم آگاهی از وجود واژه‌های دیگر به جای واژه‌ی مورد نظر و یا زمانی که اعضای هیأت علمی می‌خواهند تمامی جنبه‌های موضوع مورد نظر را در نتایج بازیابی خود لحاظ کنند و تمایل دارند بازیابی آنها با نتایج زیادی همراه باشد.

اعضای هیأت علمی از منابع اطلاعاتی غیر مشترک دانشگاه جهت رفع نیازهای اطلاعاتی خود استفاده می‌نمایند و در پایان ۲۸/۵ درصد از اعضای هیأت علمی نیاز اطلاعاتی خود را با استفاده از منابع اطلاعاتی پیوسته مورد اشتراک دانشگاه مرتفع می‌سازند. دلیل اینکه اعضای هیأت علمی از منابع اطلاعاتی پیوسته غیر مشترک دانشگاه نسبت به منابع اطلاعاتی پیوسته مورد اشتراک دانشگاه استفاده بیشتری دارند شاید این باشد که اطلاعات مورد نیاز خود را در منابع اطلاعاتی مورد اشتراک دانشگاه پیدا نمی‌کنند و این منابع را جامع و کافی نمی‌یابند. دلیل دیگر می‌تواند مربوط به این امر باشد که اعضای هیأت علمی همیشه به این منابع دسترسی ندارند. از دیگر دلایل می‌توان عدم آگاهی از وجود چنین منابعی را ذکر نمود چرا که اطلاع‌رسانی مناسب در این زمینه صورت نگرفته است.

- مهم‌ترین عوامل به وجود آورنده رفتار اطلاع‌یابی اعضای هیأت علمی دانشگاه رازی به ترتیب عبارتند از: انجام گزارش‌ها و طرح‌های پژوهشی، راهنمایی در تدوین پایان‌نامه‌های دانشجویان و شرکت در همایش‌ها، کنفرانس‌ها و سمینارها. همان‌طور که در قسمت مهم‌ترین عوامل بیدایش نیازهای اطلاعاتی دیدیم اصلی‌ترین عامل به وجود آورنده نیازهای اطلاعاتی اعضای هیأت علمی دانشگاه رازی انجام فعالیتهای پژوهشی بود. چنانکه می‌دانیم انجام گزارش‌ها و طرح‌های پژوهشی یکی از مهم‌ترین فعالیت‌های پژوهشی به‌شمار می‌آید که به‌طور معمول هر عضو هیأت علمی را درگیر در کار تحقیق و پژوهش می‌نماید و اکثر مقالات خلاصه و حاصل کار یک طرح پژوهشی هستند. عامل مهم دیگر به وجود آورنده رفتار اطلاع‌یابی اعضای هیأت علمی راهنمایی در تدوین پایان‌نامه‌های دانشجویان است. از آنجا که تعداد دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه رازی در مقاطع تحصیلی کارشناسی ارشد و دکتری در حال حاضر بسیار بالاست و این تعداد سالانه در حال افزایش است و با توجه به جدید و نوپا بودن بسیاری از رشته‌ها و گرایش‌ها در این دانشگاه، لزوم راهنمایی همه جانبه و عمیق اساتید

اطلاعاتی اعضای هیأت علمی آشنایی با منابع اطلاعاتی پیوسته و پس از آن آشنایی با منابع اطلاعاتی پیوسته مورد اشتراک دانشگاه می‌باشد. بیش از ۷۰ درصد اعضای هیأت علمی با منابع اطلاعاتی پیوسته آشنایی زیادی دارند در حالی که تنها ۴۶/۵ درصد آنها با منابع اطلاعاتی پیوسته مورد اشتراک دانشگاه به میزان زیاد آشنا هستند. اصولاً باید گفت که عدم اطلاع‌رسانی مناسب در این زمینه سبب شده است تا اعضای هیأت علمی آشنایی کم‌تری با منابع اطلاعاتی پیوسته مورد اشتراک دانشگاه داشته باشند. عاصمی و ریاحی‌نیا (۲۰۰۷) به این نتیجه رسیدند که هنگامی که کاربر از وجود یک منبع آگاه است این امر به استفاده بیشتر از آن منبع منجر می‌شود. بدیهی است که هر چه میزان آشنایی اعضای هیأت علمی با منابع اطلاعاتی پیوسته بیشتر باشد میزان استفاده از این منابع نیز بیشتر خواهد شد و در واقع بین این دو رابطه معنی‌دار و مثبت برقرار است.

- نتایج پرسش دوم نشان داد که اعضای هیأت علمی در مکان یابی اطلاعات مورد نیاز خود از منابع اطلاعاتی پیوسته به ترتیب اولویت از اینترنت، منابع اطلاعاتی پیوسته غیرمشترک دانشگاه و سپس منابع اطلاعاتی پیوسته مورد اشتراک دانشگاه استفاده می‌کنند. اکثریت قریب به اتفاق اعضای هیأت علمی (۹۱/۷ درصد) اینترنت را به‌عنوان مهم‌ترین منبع جهت رفع نیازهای اطلاعاتی معرفی نموده‌اند. وای‌هی و جاکوبسون (۱۹۹۶) به این نتیجه رسیدند که کاربران اینترنت را بسیار مفید ارزیابی کرده‌اند و آن را منبع مهمی برای تحقیق و تکالیف درسی خود می‌دانند. عاصمی (۲۰۰۵) به این نتیجه رسید که پاسخ‌دهندگان به میزان زیاد و به شیوه‌های مختلفی از اینترنت استفاده می‌کنند. نتایج پژوهش گریفیث و بروفی (۲۰۰۵) نشان داد که ۴۵ درصد از دانشجویان از گوگل به‌عنوان نخستین درگاه جهت مکان‌یابی اطلاعات استفاده می‌کنند. نتایج پژوهش‌های وزوسی (۲۰۰۹) و چودری و الساقیر (۲۰۱۱) نیز نشان داد که اینترنت به‌عنوان منبعی سودمند مورد استفاده کاربران می‌باشد. پس از اینترنت بیش از نیمی از

- مهم‌ترین موانع رفتار اطلاع‌جویی اعضای هیأت علمی دانشگاه رازی به ترتیب عبارتند از: سرعت پایین و قطع و وصل شدن اینترنت، سردرگمی در انتخاب روش جستجوی اطلاعات (ساده، پیشرفته و...) و سردرگمی در تعیین منابع اطلاعاتی. نتایج نشان می‌دهد که اکثریت قریب به اتفاق اعضای هیأت علمی سرعت پایین و قطع و وصل شدن اینترنت را مانع از دسترسی به اطلاعات مورد نیاز خود می‌دانند. اسلامی (۱۳۸۶) و تلخایی (۱۳۸۸) به این نتیجه رسیدند که مهم‌ترین مشکل در استفاده از اینترنت، ترافیک شبکه و پایین بودن سرعت است. خلیلی (۱۳۸۹) در بررسی وضعیت استفاده اعضای هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی ارومیه از پایگاه‌های اطلاعاتی اشتراکی دانشگاه دریافت که از بین مشکلات موجود، سرعت پایین خطوط ارتباطی بالاترین درصد را به خود اختصاص داده است. کریمی (۱۳۹۰) به این نتیجه رسید که سرعت پایین شبکه‌ی اینترنت و قطع و وصل شدن آن از موانع اصلی در دسترسی به اطلاعات به‌شمار می‌آید که این نتایج با نتایج پژوهش حاضر مطابقت دارد. از دیگر موانع رفتار اطلاع‌جویی می‌توان به سردرگمی در انتخاب روش جستجوی اطلاعات و سردرگمی در تعیین منابع اطلاعاتی اشاره نمود. یافته‌ها نشان می‌دهد که تعداد بسیار کمی از اعضای هیأت علمی در انتخاب روش جستجوی اطلاعات و همچنین در تعیین منابع اطلاعاتی برای یافتن اطلاعات مورد نیاز خود احساس سردرگمی و تردید دارند. این امر نشان می‌دهد که اعضای هیأت علمی به خوبی می‌دانند که از چه روشی برای جستجوی اطلاعات مورد نیاز خود استفاده کنند و همچنین اطلاعات مورد نیاز خود را در چه منابعی جستجو نمایند. به گونه‌ای که اگر در جستجوی موضوعی با شکست مواجه شوند شیوه‌ی جستجوی خود را تغییر داده یا منبع اطلاعاتی پیوسته‌ی دیگری را امتحان می‌نمایند و یا عبارت جستجوی خود را دوباره فرمول‌بندی کرده و بسته به مورد آنرا خاص‌تر و یا عام‌تر می‌نمایند.

- مهم‌ترین موارد استفاده از اطلاعات به ترتیب اهمیت عبارتند از: فعالیتهای پژوهشی، شرکت در همایش‌ها،

در خصوص پایان‌نامه‌های تحصیلی بیش از پیش افزایش می‌یابد و این مسئله اهمیت راهنمایی و مشاوره‌ی اساتید را در تدوین پایان‌نامه‌های دانشجویان آشکار می‌سازد. از دیگر عوامل به وجود آورنده رفتار اطلاع‌یابی شرکت در همایش‌ها، کنفرانس‌ها و سمینارهاست. با توجه به اینکه دومین عامل اصلی پیدایش نیازهای اطلاعاتی اعضای هیأت علمی دانشگاه رازی روزآمد کردن اطلاعات تخصصی می‌باشد شرکت در همایش‌ها، کنفرانس‌ها و سمینارها نه تنها فرصتی است که اعضای هیأت علمی می‌توانند از آخرین دستاوردها در رشته تخصصی خود آگاهی یافته و با دیگر متخصصان هم رشته خود ملاقات کنند بلکه یکی از عوامل اصلی به وجود آورنده رفتار اطلاع‌یابی محسوب می‌گردد، چرا که اعضای هیأت علمی می‌بایست خود را با آخرین پیشرفت‌ها در حوزه موضوعی خود مطلع و هماهنگ سازند.

- مهم‌ترین عامل مؤثر بر رفتار اطلاع‌یابی اعضای هیأت علمی آشنایی با زبان انگلیسی عنوان شده است. با توجه به اینکه امروزه اطلاعات در رشته‌های مختلف و با سرعتی خارق‌العاده در حال رشد و پیشرفت است. به روز کردن اطلاعات در چنین فضایی از یک سو مستلزم آشنایی با فناوری اطلاعات و از سوی دیگر آشنایی با زبان مورد استفاده در منابع و متون علمی است. در این زمینه باید گفت که اعضای هیأت علمی دانشگاه رازی آشنایی خوبی با زبان انگلیسی (زبان غالب متون علمی) دارند و اکثریت آنها به میزان زیادی با این زبان آشنا هستند و هیچ یک از اعضای هیأت علمی در خصوص آشنایی با این زبان گزینه‌های کم و خیلی کم را انتخاب ننموده‌اند.

- براساس نتایج به‌دست آمده، مهم‌ترین عامل مؤثر بر رفتار اطلاع‌جویی اعضای هیأت علمی افزایش میزان علاقه به موضوع تحقیق همزمان با یافتن موضوع خاص‌تر است. این مطلب بیانگر آن است که زمانی که اعضای هیأت علمی دارای موضوع اخص، دقیق و واضح هستند، علاقه بیشتری را به موضوع مورد نظر نشان داده و بهتر می‌توانند به جستجوی اطلاعات بپردازند.

پیوسته می‌باشد. به نظر می‌رسد قطعی موقت و گاه به گاه منابع اطلاعاتی پیوسته که به دلیل عدم پرداخت حق اشتراک در زمان مورد نظر می‌باشد باعث به وجود آمدن نارضایتی از میزان دسترسی به این منابع شده است. نصیرپور و حری (۱۳۸۳) به این نتیجه رسیدند که دلیل عدم رضایت دانشجویان عمدتاً عدم دسترسی یا اشتراک دانشگاه با پایگاه‌های اطلاعاتی موضوعی مناسب بوده است که با نتایج پژوهش حاضر مطابقت دارد. در ضمن اعضای هیأت علمی از تعداد منابع اطلاعاتی پیوسته در رشته تخصصی خود رضایت ندارند. در این خصوص باید گفت با توجه به بودجه محدودی که جهت اشتراک منابع اطلاعاتی پیوسته در اختیار دانشگاه‌ها قرار داده می‌شود. شایسته است که مسئولین قبل از اشتراک این منابع از اعضای هیأت علمی هر رشته در مورد پایگاه‌های موضوعی آن رشته نظر خواهی کند تا حتی اگر این پایگاه‌ها از نظر تعداد ناکافی هستند از کیفیت و جامعیت لازم در آن حوزه موضوعی برخوردار باشند.

- نتایج آزمون فرضیه اول در خصوص تعیین تفاوت بین جنسیت، سن، مرتبه‌ی علمی، دانشکده و جنبه‌های چهارگانه رفتار اطلاعاتی نشان داد که بین جنسیت و رفتار اطلاعاتی اعضای هیأت علمی تفاوت معنی‌داری وجود ندارد. نتایج همچنین نشان داد که میان چهار گروه سنی از نظر جنبه‌های چهارگانه رفتار اطلاعاتی، تنها در یک جنبه "رفتار اطلاع‌جویی" تفاوت معنی‌داری وجود دارد. بدین معنی که در دیگر جنبه‌های رفتار اطلاعاتی تفاوتی میان چهار گروه سنی مشاهده نشده است. با توجه به اینکه برخی از شاخص‌های رفتار اطلاع‌جویی مانند میزان توانایی و مهارت در استفاده از رایانه جهت تأمین نیازهای اطلاعاتی، قضاوت در خصوص میزان ربط منابع بازیابی شده و استفاده از عملگرهای جستجوی پیشرفته و مانند آن با افزایش سن و تجربه، و استفاده‌ی بیشتر از منابع اطلاعاتی پیوسته افزایش می‌یابند، می‌توان گفت که همین امر سبب تفاوت در رفتار اطلاع‌جویی اعضای هیأت علمی در گروه‌های سنی مختلف شده است. همچنین نتایج نشان

کارگاه‌ها و سمینارها و تدریس در کلاس و امور آموزشی. اکثریت اعضای هیأت مهم‌ترین عامل پیدایش نیازهای اطلاعاتی را انجام فعالیت‌های پژوهشی عنوان کرده‌اند. همچنین غالب آنها مهم‌ترین عامل بوجود آورنده رفتار اطلاع‌یابی را انجام گزارش‌ها و طرح‌های پژوهشی نام برده‌اند. طبیعی است که اولویت اول استفاده آنها از اطلاعات نیز در همین راستا یعنی انجام فعالیت‌های پژوهشی باشد. خلیلی (۱۳۸۹) مهم‌ترین هدف استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی را انجام فعالیت‌های پژوهشی عنوان کرده است. دومین اولویت اعضای هیأت علمی در پیدایش نیازهای اطلاعاتی روزآمد کردن اطلاعات تخصصی است. چنانکه گفته شد یکی از راه‌های اصلی کسب اطلاع از دانش روز و پیشرفت‌های رشته، شرکت در همایش‌ها، کارگاه‌ها و سمینارها می‌باشد. همین امر دلیل اولویت دوم استفاده از اطلاعات را آشکار می‌سازد. ارتقای کیفیت آموزش و تدریس سومین اولویت اعضای هیأت علمی در پیدایش نیازهای اطلاعاتی است که این امر خود دلیلی بر اولویت سوم استفاده از اطلاعات جهت تدریس در کلاس و امور آموزشی می‌باشد.

- در خصوص میزان پاسخگویی منابع اطلاعاتی پیوسته مورد اشتراک دانشگاه به نیازهای اطلاعاتی اعضای هیأت علمی مشخص شد که اگر چه بیش از نیمی از اعضای هیأت علمی عنوان نموده‌اند که از این منابع استفاده زیادی به عمل می‌آورند اما تنها ۲۸/۵ درصد از آنها تأثیر این منابع را در رفع نیازهای اطلاعاتی خود زیاد ارزیابی نموده‌اند. این امر گواه بر این واقعیت است که منابع اطلاعاتی پیوسته مورد اشتراک دانشگاه رازی نتوانسته است به میزان قابل قبولی پاسخگوی نیازهای اطلاعاتی اعضای هیأت علمی این دانشگاه باشد و در نتیجه اعضای هیأت علمی چندان که باید از این منابع راضی نیستند.

- در خصوص میزان رضایت اعضای هیأت علمی از ویژگی‌های منابع اطلاعاتی پیوسته مورد اشتراک دانشگاه بیشترین میزان رضایت مربوط به دقت جستجو و کمترین میزان رضایت مربوط به میزان دسترسی و تعداد منابع اطلاعاتی

اعضای هیأت علمی از این منابع کم‌تر می‌شود. این نتایج در راستای نتایج پژوهش کریمی (۱۳۹۰) است، وی در پژوهش خود به این نتیجه دست یافت که بین میزان پاسخگویی منابع اطلاعاتی پیوسته به نیازهای اطلاعاتی دانشجویان با میزان رضایت آنها از این منابع رابطه‌ی مثبت و معنی‌داری برقرار است.

منابع

اسلامی، عباس (۱۳۸۶). "بررسی رفتار اطلاع‌یابی دانشجویان دکتری دانشکده جغرافیای دانشگاه تهران در استفاده از اینترنت و منابع الکترونیکی". *مجله کتابداری*، سال چهل و یکم، شماره ۴۶، صص ۱۵۴-۱۳۳.

بابائی، محمود (۱۳۸۶). *نیازسنجی اطلاعات*. تهران: پژوهشگاه اطلاعات و مدارک علمی ایران.

پشوتنی‌زاده، میترا؛ منصوری، علی (۱۳۸۷). "حرفه کتابداری و اطلاع‌رسانی در قرن بیست و یکم". *فصلنامه کتاب*، شماره ۷۵، صص ۱۳۷-۱۵۶.

تلخایی، مهدی (۱۳۸۸). "بررسی رفتار اطلاع‌یابی اعضای هیأت علمی دانشگاه اراک در استفاده از اینترنت". پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان.

حیاتی، زهیر؛ حسن‌شاهی، محبوبه (۱۳۸۷). "بررسی میزان رضایت اعضای هیئت علمی دانشگاه شیراز از پایگاه‌های پیوسته". *فصلنامه کتاب*، شماره ۷۴، صص ۶۱-۷۶.

خلیلی، مریم (۱۳۸۹). "بررسی وضعیت استفاده اعضای هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی ارومیه از پایگاه‌های اطلاعاتی آونمان شده دانشگاه در سال تحصیلی ۸۸-۱۳۷۸". پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان.

داورپناه، محمدرضا (۱۳۸۶). ارتباط علمی: نیاز اطلاعاتی و رفتار اطلاع‌یابی. تهران: دبیزش؛ چاپار.

درزی، صغری (۱۳۹۰). "بررسی رفتار اطلاع‌یابی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه مازندران در استفاده از منابع اطلاعاتی پیوسته". *دانش‌شناسی*، سال سوم، شماره ۱۲، صص ۱۷-۲۵.

مجیدی، موسی؛ رسولی، شهلا (۱۳۸۸). "بررسی میزان استفاده از شبکه اینترنت توسط اعضای هیأت علمی دانشگاه تربیت معلم آذربایجان". *فصلنامه دانش‌شناسی*، سال دوم، شماره ۴، ۴۹-۵۸.

داد که میان مرتبه علمی از نظر جنبه‌های چهارگانه رفتار اطلاعاتی، تنها در یک جنبه "رفتار اطلاع‌یابی" تفاوت معنی‌داری وجود دارد. بدین معنی که در دیگر جنبه‌های رفتار اطلاعاتی تفاوتی مشاهده نشد. می‌توان گفت که هر چه مرتبه علمی اعضای هیأت علمی بالاتر می‌رود این امر بر روی فعالیت‌های آنان به ویژه فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی تأثیر گذاشته و آنها را افزایش می‌دهد، در نتیجه نیاز اعضای هیأت علمی به اطلاعات تخصصی‌تر بیشتر شده و آنان تلاش‌های گسترده‌تری را برای یافتن اطلاعات از خود بروز می‌دهند که این امر سبب تفاوت در رفتار اطلاع‌یابی آنان می‌شود. مجیدی و رسولی (۱۳۸۸) به این نتیجه دست یافتند که بین وضعیت استفاده و مرتبه علمی رابطه‌ای مشاهده نشده است که با نتایج پژوهش حاضر مطابقت دارد. همچنین خلیلی (۱۳۸۹) به این نتیجه دست یافت که بین میزان استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته و مرتبه علمی اعضای هیأت علمی تفاوت معنی‌داری وجود دارد که با نتایج پژوهش حاضر مغایرت دارد. نتایج همچنین نشان داد که بین رفتار اطلاعاتی اعضای هیأت علمی دانشکده‌های مختلف دانشگاه رازی تفاوت معنی‌داری وجود ندارد. کریمی (۱۳۹۰) نیز در پژوهش خود به این نتیجه دست یافت که بین رفتار اطلاعاتی دانشجویان از لحاظ جنسیت و گروه‌های مختلف تحصیلی تفاوت معنی‌داری وجود ندارد که با نتایج پژوهش حاضر مطابقت دارد. - نتایج آزمون فرضیه‌ی دوم نشان داد که بین میزان پاسخ‌گویی منابع اطلاعاتی پیوسته مورد اشتراک دانشگاه به نیازهای اطلاعاتی اعضای هیأت علمی و میزان رضایت اعضای هیأت علمی از این منابع رابطه مثبت و معنی‌داری برقرار است بدین معنا که هر چه میزان پاسخ‌گویی منابع اطلاعاتی پیوسته مورد اشتراک دانشگاه به نیازهای اطلاعاتی اعضای هیأت علمی دانشگاه رازی بیشتر باشد، میزان رضایت اعضای هیأت علمی از این منابع بیشتر می‌شود و بالعکس هر چه میزان پاسخ‌گویی منابع اطلاعاتی پیوسته مورد اشتراک دانشگاه به نیازهای اطلاعاتی اعضای هیأت علمی دانشگاه رازی کم‌تر باشد، میزان رضایت

- Asemi, Asefeh (2005). "Information searching habits of internet users: A case study on the Medical Sciences University of Isfahan, Iran". *Webology*, 2 (1), Article 10. Available at: <http://www.Webology.org/2005/v2nl/a10.html>.
- Asemi, Asefeh; Riyahiniya, Nosrat (2007). "Awareness and use of digital resources in the libraries of Isfahan University of Medical Sciences, Iran". *The Electronic Library*, Vol 25, No 3, pp 316-327.
- Buresova, Iva; Havigerova, Jana Marie; Simikova, Mariana (2012). "Information behaviour of gifted children- The qualitative Study". *Procedia- Social and Behavioral Sciences*, No 69, pp 242-246. Available online at www.sciencedirect.com
- Chaudhry, Abdus Sattar; Al-Sagheer, Luluwa (2011). "Information behavior of journalists: Analysis of critical incidents of information finding and use". *The International Information & Library Review*. Vol 43, No 4, pp. 178-183.
- Griffiths, Jillian R; Brophy, peter (2005) "Student searching behavior and the web: use of academic resources and google". *Library Trends*, Vol 53, No 4, pp 539-554.
- Lopatovska, Irene (2013). "Information behavior underground: NewYork City, Paris". *Procedia- Social and Behavioral Sciences*, No 73, pp 224-231. Available online at www.sciencedirect.com.
- Vezzosi, Monica (2009). "Doctoral students' information behaviour: and exploratory study at the university of Parma (Italy)". *New Library Word*. Vol 110, No 1/2. pp. 65-80.
- Wie He, Peter; Jacobson, Trudi E (1996). "What are they doing with the internet? A study of user information seeking behaviors". *Internet Reference Services Quarterly*, Vol 1, No 1, pp 31-51.
- نصیرپور، زهرا؛ حری، عباس (۱۳۸۳). "مطالعه رفتار اطلاع‌یابی اینترنتی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهید بهشتی". *مجله کتابداری، سال سی و هشتم، شماره ۴۲، صص ۱-۴۰*.
- کریمی، پیمان (۱۳۹۰). "بررسی جنبه‌های چهارگانه رفتار اطلاعاتی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهید چمران اهواز در مواجهه با منابع اطلاعاتی پیوسته و رابطه میان رضایت دانشجویان با پاسخگویی این منابع به نیازهای اطلاعاتی آنان". پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه شهید چمران اهواز.
- وب، تی. دی (۱۹۹۶). "بهره‌گیری از امکانات بالقوه سیستم‌های پیوسته اطلاعات، توسعه ملی و کتابخانه‌ها"، مترجم مجتبی اسدی. *گزیده مقالات ایفلا ۹۶ (چین: ۲۵-۳۱ اوت ۱۹۹۶)*، تهران: کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران. صص ۵۲-۶۵.